

УДК: 338.48:392

Назар Макарчук

ЕТНОТУРИЗМ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: КОНЦЕПЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою написання даної статті є визначення сутності поняття етнотуризму у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, а також його роль в патріотичному вихованні сучасної молоді, прищеплення їй почуття поваги до звичаїв і традицій свого власного народу. Роль етнотуризму в розвитку національної культури та економіки нашої держави.

Не менш важливим у статті є питання про виховну роль етнотуризму, а саме виховання у туриста почуття бережливого ставлення до навколишнього природного середовища та об'єктів історико-культурної спадщини.

Ключові слова: етнічний туризм, ностальгічний туризм, етнографічний туризм, соціокультурне середовище

Актуальність теми. етнотуризм є надзвичайно важливим для розвитку національної культури та економіки нашої держави. За рахунок розвитку етнотуризму і відвідування нашої держави іноземними і вітчизняними туристами відбувається фінансове поповнення в міські та державні бюджети нашої держави, а також розширюється зайнятість населення в сфері обслуговування.

Етнотуризм сприяє вирішенню соціально-економічних проблем регіону, створює сприятливе макросередовище, що проявляється в розширенні зайнятості населення у сфері обслуговування, формуванні додаткового заробітку, стимулюванні розвитку інфраструктури, зокрема транспортних комунікацій, зв'язку, мережі торгівлі, засобів розміщення, закладів харчування тощо.

Об'єктом дослідження даної статті є: етнотуризм, як соціокультурний феномен.

Предметом дослідження статті є: етнотуризм у працях вітчизняних та зарубіжних вчених.

Метою написання даної статті є визначення сутності поняття етнотуризму у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Роль етнотуризму у патріотичному вихованні сучасної молоді.

Відповідно до мети перед нами постають наступні завдання, а саме:

- Визначення сутності поняття етнотуризму у працях вітчизняних та зарубіжних вчених;
- Роль етнотуризму в розвитку національної культури та економіки;
- Етнотуризм і його роль в патріотичному вихованні сучасної молоді, формування у неї почуття поваги до звичаїв і традицій свого власного народу;
- Виховання у туриста почуття бережливого ставлення до навколишнього природного середовища та об'єктів історико-культурної спадщини.

Туризм в наш час стає глобальним чинником розвитку цивілізації, однією зі складових економіки, соціальної сфери та духовної культури. В Законі України «Про туризм» держава визначає туризм, як одну з пріоритетних сфер розвитку національної культури та економіки. Таке визначення стало досить актуальним після того, як набув популярності етнотуризм, як один з напрямків культурно-пізнавального туризму [16].

Етнічний туризм (ностальгічний туризм, етнографічний туризм) – різновид

туризму, який здійснюється туристами на місця свого історичного проживання з метою відвідування місць, де проживали їхні родичі, або вони самі, які в далекій молодості були виселені з цих околиць [5, с. 217] з-за політичних, військових чи релігійних мотивів [23].

Етнічний туризм – це чудовий спосіб більше дізнатися про своє коріння, або вивчити історію народу вченим, любителям. Завдяки такому нововведенню в туристичних фірмах багато хто навіть знаходив своїх далеких родичів на чужих землях. Іноді люди відвідують місця, де проживали їхні батьки, діди, або вони самі, які в далекій молодості були виселені з цих околиць.

Учасники етнічного туризму в основному люди похилого віку, що раніше проживали в цій місцевості. Основна частина програм і мета приїзду – індивідуальне (або невеликими сімейними групами) відвідування різних регіонів. Туристські ресурси для етнічного туризму багаті і своєрідні. Це пам'ятки архітектури, музейні експозиції, архівні матеріали, мальовничі природні місця. У сукупності все це створює сприятливі умови для відпочинку та ознайомлення з історією та культурою народу.

Етнічний туризм може бути, як внутрішнім (наприклад, відвідування глибинки міськими жителями з метою ознайомлення з архаїчними говорами, фольклором, побутом, культурою і мовами автохтонних народів), так і зовнішній, який пов'язаний з відвідуванням історичної батьківщини, або місць народження родичів. Останній різновид часто називають ностальгічним туризмом, який отримав досить широке поширення в ряді регіонів світу: Ізраїль, Вірменія, Греція, Україна та Італія [5, с. 217].

Туристські ресурси для етнічного туризму багаті і своєрідні. Це пам'ятки архітектури, музейні експозиції, архівні матеріали, мальовничі природні місця, які в сукупності створюють сприятливі умови для відпочинку та ознайомлення з історією та культурою народу [5, с. 217].

На сторінках підручника В. Ф. Кифяка можемо зустріти ще одне визначення сутності поняття етнотуризму. Етнотуризм (на думку В. Ф. Кифяк) – поїздки з метою побачень із рідними та близькими. Ця форма туризму пов'язана з відвідуванням і виїздом у віддалені регіони, або інші країни. Туристські організації допомагають з оформленням проїзних білетів, закордонних паспортів, візових формальностей [4, с. 84].

Серед зарубіжних вчених питанням розвитку етнотуризму займалися: В. Сміт [2; 16], Р. Макінтош [2; 16] та С. Гьольднер [2; 16], австралійський дослідник Б. Кінг [16], дослідник з Вашингтонського університету П. Ван ден Берг [2], науковці з Великобританії С. Харроон та В. Вайдер [2], китайський дослідник Лі Юнь [2] та багато інших.

Одним з перших визначень поняття етнотуризм запропонував у 1977 році американський дослідник В. Сміт. На думку В. Сміта: «Етнічний туризм – подорож з метою вивчення культури, способу життя [16], глибинних традицій екзотичних народностей та включає відвідування їхніх домівок та поселень, спостереження за обрядами [2, с. 64]. Науковець на основі власних тематичних досліджень індіанців, які проживають на острові Сан-Блас (Панама) та торайя - плем'я, що живе на півдні острова Сулавесі (Індонезія) виділив такі елементи етнотуризму, як знайомство з умовами побуту та змістом культових церемоній [16].

На думку двох інших американських вчених С. Гьольднера та Р. Макінтоша: «Етнічний туризм – подорож з метою спостереження за культурою і способом життя по-справжньому екзотичних народів» [2, с. 64]. Такий висновок було зроблено на основі подорожей до Панами для вивчення індіанців острова Сан-Блас, а також гірських племен Ассам, які проживають в Індії [16].

На думку австралійського дослідника Б. Кінга: «Етнічний туризм – подорож, основною мотивацією якої є етнічне возз'єднання», тобто відвідування людей, близьких за етнічною приналежністю [2, с. 65]. Мета етнічних возз'єднань активно простежується в країнах Північної Америки та Австралії [16].

Дослідник з Вашингтонського університету П. Ван ден Берг описав етнічний туризм, як форму туризму, де культурна екзотика тубільців є основою «приманки» для туристів.

На думку науковців з Великобританії С. Харрона та В. Вайдера метою розвитку етнотуризму є бажання туриста проникнутися первісною культурою, не спотвореною віяннями цивілізації. Ось чому об'єктами етнотуризму стають сільські громади, які проживають у віддалених районах та поводять себе «екзотично» [2, с. 64].

Узагальнивши попередні напрацювання китайський дослідник Лі Юнь визначив етнічний туризм, як туризм, основною метою якого є пошук екзотичного культурного досвіду через взаємодію з відмінними етнічними групами. Під час туристичних поїздок споглядаються артефакти, ритуали тощо, пов'язані з конкретною етнічною групою. Процес споглядання таких речей, на думку вченого, є важливою частиною мотивації до поїздки [2, с. 65].

Культура – сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством протягом його історії.

Поняття культура об'єднує в собі освіту, мистецтво, мораль, уклад життя та світогляд. Культура вивчається комплексом гуманітарних наук, насамперед культурологією, етнографією, культурною антропологією, соціологією, психологією, історією [6].

Одеська дослідниця М. Орлова розглядає етнічний туризм, як підвид пізнавального туризму, метою якого є ознайомлення з матеріальною та духовною культурою певного етносу. Дане визначення найбільш адекватно відображає специфіку етнотуризму, основним спонукальним мотивом якого виступає бажання поринути у культуру певного етносу, незалежно від того, в яких генеалогічних зв'язках з цією спільнотою він знаходиться [2, с. 65].

До об'єктів матеріальної культури відносять матеріальні цінності, створені певною культурою. Оскільки для різних суспільств характерні різні культури, то відповідно, для рівня узагальнення розглядають матеріальну культуру людства, окремого народу і тому подібне [7].

Елементами духовної культури є: звичаї, норми, цінності, знання, інформація, значення [3].

Етнічний туризм на думку відомого українського вченого, ректора Львівського інституту економіки і туризму, доктора економічних наук, професора Ігоря Омеляновича Бочана [1] є важливою складовою людських цінностей, мотивацією якої є пізнання краєзнавчих та країнознавчих ресурсів, ознайомлення з цінностями етнографічних груп у місцях їх компактного проживання на території України. Мета етнотуризму полягає у відвідуванні етнотуристичного регіону нашої держави для ознайомлення з культурою, побутом, традиціями, діалектами, кухнею, образотворчим мистецтвом місцевих жителів [16].

Цікавою є позиція української дослідниці етнотуризму Кулаковської Ірини Миколаївни. На думку І. М. Кулаковської метою розвитку етнотуризму є не лише збагачення духовної культури, але і виховання у молодого покоління національної самосвідомості, самоідентифікації. В рамках етнічного туризму можливе відвідування місць, де проживали родичі туриста, або самі туристи, які в далекій молодості були виселені, або виїхали з цих територій» [16].

Туризм етнокультурний – поїздки, які організуються в місця проживання нечисленних народів, які не мають в Україні свого національно-державного, чи національно-адміністративного утворення [19, с. 319].

Для прикладу, на території нашої Івано-Франківської області знаходяться такі історико-етнографічні регіони, як: Бойківщина [15, с. 460], Гуцульщина [15, с. 446], Покуття [15, с. 464] та Опілля [15, с. 470].

Туризм етнокультурний сприяє тіснішим зв'язкам, обмінам представників цих народів, включенню їх культури до світової культурної спадщини.

Організатори туризму етнокультурного повинні передбачати заходи для недопущення збитку специфічним умовам життя цих народів, інформувати учасників про правила користування місцевими рекреаційними ресурсами і особливості поведінки в такій місцевості [19, с. 319].

Етнічний туризм іноді називають етнографічним, оскільки: «Етнографія – наука, що вивчає культурні та побутові особливості народів світу, проблеми їхнього виникнення та динаміку розвитку (етногенез), розселення та культурно-історичні взаємовідносини [22, с. 42]».

Для патріотичного виховання сучасної молоді, формування у неї почуття поваги до звичаїв і традицій свого власного народу, надзвичайно важливим є відвідування музеїв етнографічного спрямування.

Етнографічні музеї – це значно поширений в Україні вид музеїв історичного профілю, які збирають, зберігають, вивчають та експонують етнографічні колекції і знайомлять сучасників із процесами етногенезу, побутом і культурою різних етнічних спільнот [18, с. 41].

На території нашої держави знаходяться такі музеї етнографічного спрямування, як: Національний музей народної архітектури та побуту України, який розташований на південній околиці Києва, у Голосіївському районі, поблизу місцевості Пирогів [8; 13], Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ у Львові [10], Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського [14; 11], Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини [11], музей писанкового розпису, або просто музей «Писанка» [11; 12] та багато інших.

Національний музей народної архітектури та побуту України був заснований 6 лютого 1969 року за ініціативи відомих українських вчених і культурних діячів.

Надзвичайно цікавою є експозиція музею, яка представляє архітектуру всіх регіонів України. Архітектура всіх регіонів України представлена в таких експозиціях музею, як: «Середня Наддніпрянщина», «Полтавщина і Слобожанщина», «Полісся», «Поділля», «Південь України», «Карпати».

До середньої Наддніпрянщини територіально входять землі південної Київщини та Черкащини. У цьому регіоні переважали каркасні та зрубні хати. Будівельним матеріалом були солома, очерет, лоза, камінь. На Уманщині до початку нашого століття широко користувалися настінним розписом. Дахи на хатах мали чотирихилу форму з «дармовисом» - довгим виступом стріхи на причілку, під яким зберігали господарське начиння, у тому числі й мажі.

В експозиції «Середня Наддніпрянщина» зібрано садиби з Київщини, Черкащини, Переяславщини. В експозиції можна оглянути дві церкви – святого архистратига Михаїла і святої Параскеви. Церква святої Параскеви – пам'ятка дерев'яної сакральної архітектури, з різьбленими одвірками і прекрасним дерев'яним іконостасом.

Храм святого Архистратига Михаїла за одними даними був споруджений впродовж кількох років, починаючи з 1750 року, за іншими даними, храм було збудовано не пізніше 1600-го року.

Храм являє собою тризубний «вітрильник», в якому середня «щогла» ширша та вища за бічні. Зруби із соснових брусів поставлені в ряд із заходу на схід. Східний зруб (вітар) – шестикутний, центральний (неф) та західний (бабинець) – прямокутні.

Храм перевезено до музею з села Дорогинка Фастівського району Київської області 1971 року [13].

В експозиції «Полтавщина-Слобожанщина» знаходиться шість садиб, а також господарські будівлі, серед яких найбільш привабливою є оселя із села Ревазів, в інтер'єрі якої велика піч із хрестом на комині та мальована скриня. На сволиці та стінах розвішані пучки засушених лікарських трав.

Центром експозиції «Полісся» є дерев'яна церква з Волині, оточена бортями – цільнодовбаними дерев'яними вуликами для бджіл (цей промисел – один з найдавніших в поліських краях). Відвідувачі можуть оглянути садибу із села Бежи Житомирської області, яка нагадує нам про етнічні традиції, які беруть свій початок від древлянських племен, що колись населяли коростенські ліси. У кожній хаті можна побачити етнічне вбрання з різних регіонів України.

Особливістю Полісся є ткацтво, адже здавна тут садили льон та коноплі. Ткані вироби тут дуже цікаві: і рядна-верети, і покривала, і надзвичайно гарні рушники-божники по 5-7 метрів довжиною.

В експозиції «Поділля» можна побачити прегарну церкву – зразок сакральної дерев'яної архітектури краю.

В одній із хат стоїть ткацький верстат і відвідувачі мають змогу побачити на власні очі, як створювалися ті дивовижні ткані рушники та верети, які прикрашали стіни і столи в оселях.

Експозиція «Південь України» представлена садибами з Дніпропетровської, Одеської та Миколаївської областей [8].

На Півдні України, у зв'язку з бідністю лісів, основними будівельними матеріалами були камінь і глина з широким використанням вапняку та черепашнику. Житлові споруди нагадували напівземлянкові форми і як засвідчують історичні джерела будували їх здебільшого представники козацької бідноти у XVI – XVII століттях. Такі хати мали досить гарні художні оздоблення: стіни обмащували синюватими відтінками; декоративне кольорування присутнє також на вуглах, попід стріхою, навколо вікон [13].

Не менш цікавою і красивою є експозиція музею «Карпати». Експозиція, якої об'єднує архітектуру Івано-Франківської, Львівської, Закарпатської та Чернівецької областей.

Відкривається експозиція архітектурою Буковини. Тут дуже цікава конструкція хат з кронштейнами, хати підведені синьою глиною, а ще особливістю краю є розвинене ткацтво.

Гуцульщина представлена в експозиції і тимчасовим житлом – полонинським стаєм, і зрубськими колибами, і традиційними хатами гуцулів. Є й унікальний експонат – гражда на два двори. Власником цієї гражди був староста селища Жаб'є (нині Верховина), який симпатизував опришкам і навіть переховував їх у себе вдома [8].

Не менш привабливим для відвідування є музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ, який знаходиться у Львові. Це є єдиний музей в Україні, який підпорядковується Інституту народознавства Національної Академії Наук України. Під назвою Державний музей етнографії та художнього

промислу АН УРСР у Львові створений у 1951 році на базі Музею етнографії Львівської філії АН УРСР і Львівського державного музею художньої промисловості [9].

Сьогодні фонди музею – це скарбниця пам'яток традиційної культури народного мистецтва українців, а також зразків декоративно-прикладного мистецтва багатьох народів світу. Фондові збірки музею нараховують близько 90 тисяч експонатів, які умовно можна поділити на дві великі групи: етнографічну та художніх промислів. У музеї експонуються європейські та українські меблі, тканина, метал, порцеляна, фаянс XVI-XX століть тощо.

Музей може пишатися своїм автентичним ексклюзивним інтер'єром. Вже на першому поверсі відвідувача вражають майстерно виконана лепнина на плафонах та стелі, сходи, прикрашені алебастровою балюстрадою та колонами, вітражі початку XX століття. Другий поверх прикрашений венеційською люстрою кінця XIX століття. Гордістю музею є і актовий зал, колишній зал засідань. Його оздоблює декор кінця XIX століття, виконаний скульптором Левандовським [10].

На території Івано-Франківської області знаходиться надзвичайно красивий і цікавий для відвідування Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття – музейна установа в місті Коломиї, що зберігає цінні й рідкісні твори народного мистецтва гуцулів і покутян.

Зібрання музею в наш час нараховує понад 50 тисяч одиниць зберігання, що репрезентують усі види традиційно народного мистецтва гуцулів та покутян: художню обробку дерева (різьба, інкрустація, випалювання), художню обробку металу та шкіри, гончарство, декоративне ткання, килимарство, вишивку та одяг, писанковий розпис.

Серед експонатів музею – старовинні предмети сакрального мистецтва, речі побутового вжитку, високовартісні художні вироби з дерева, кераміки, тканини, шкіри, овечої вовни, кольорових металів, морських коралів.

Відвідувач музею має чудову можливість простежити характерні стильові особливості, колорит, структуру декору, форми та загальну еволюцію всіх видів тканин. В музеї зберігаються комплекс народного чоловічого та жіночого одягу з різних сіл регіону, окремі компоненти одягу, різноманітні за композиційним вирішенням, орнаментикою, колірною гамою тканини, що представлені у вигляді запасок, поясів, хусток, переміток, верет, скатерок тощо.

Збірка різьби по дереву характеризує еволюцію розвитку різьби в краї протягом трьох останніх століть. В музеї зберігаються різноманітні за формою та орнаментикою архітектурні деталі, хрести, меблі, сільсько-господарські знаряддя, предмети побуту, музичні інструменти.

Художню обробку металу та шкіри на Гуцульщині та Покутті представлено у музеї великим асортиментом металевих виробів хатнього вжитку, прикрас для одягу, деталей кінської зброї, зброї, оздоблених геометричним орнаментом, виконаних у техніці лиття, кування, гравірування, інкрустації тощо.

Відвідувач музею має можливість оглянути різьблені рушниці, пістолі, порохівниці, декоровані металевими пластинками з нескладним геометричним орнаментом, колекція топірців, палиць, жіночих нашійних прикрас, прикрас для одягу, тобівок, поясів тощо.

Художню обробку шкіри репрезентовано кептарями, чоловічими торбинками, поясами, постолами, у декоруванні яких використовували капслі, колосочки, гудзики-бовтиці, геометричний орнамент.

Цікаву групу з колекцій музею становлять вироби з рогу XVIII – початку XX століть – порохівниці, ріжки, протички, гольники, музичні інструменти.

Відвідувач має змогу оглянути колекцію художньої гуцульської кераміки з відомих осередків гончарства – міст Коломия, Косів, села Пистинь Косівського району і селища міського типу Кути.

Найпоширенішим виробництвом кераміки було виготовлення вжиткового посуду – мисок, тарілок, збанків, колачів, свічників та кахлів для облицювання печей. Найбільш повно у музеї представлена кераміка саме Коломийщини.

Не менш привабливою у музеї є збірка вишивки, яка представляє один з найдавніших способів оздоблення одягу та предметів домашнього вжитку [14].

Не менш привабливим для відвідування є Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини, який було відкрито у 1969 році.

В експозиції музею представлено фрагменти інтер'єру гуцульської хати, комплекти народного одягу, окремі предмети домашнього вжитку, які характеризують економічно-господарський та мистецький рівень населення Гуцульщини кінця XIX – початку XX століття.

Також у музеї експонуються керамічні вироби другої половини XIX століття Олекси Бахматюка, Петра Кошака. Традиційна косівська кераміка середини XX століття продемонстрована творами Павлини Цвілик, подружжя Роциб'юків, Люків, Надії Вербівської. Велику художню цінність має колекція творів різьбярської родини Юрія Шкрібляка із села Яворова, Косівського району та його синів – Василя і Миколи.

У музеї всебічно представлена творчість відомих спеціалістів різьби по дереву, заслужених майстрів народної творчості, членів Національної спілки художників України Юрія Корпанюка, Володимира Гуза, Василя Кабина, Івана Грималюка та багатьох інших митців [11, с. 56].

В музеї експонуються вишивки, твори ткацтва та ліжникарства, художні вироби зі шкіри й металу [11, с. 57].

Надзвичайно красивим і цікавим для відвідування є музей писанкового розпису, або просто музей «Писанка», який знаходиться в місті Коломия на вулиці В. Чорновола, 43 – б. Музей був заснований у 1987 році.

У 2000 році спеціально для музею було збудоване приміщення, яке нагадує форму яйця.

Фондова збірка музею налічує понад 12 тисяч писанок, що є свідченням унікальної розмаїтості орнаментальних елементів, мотивів та технік виконання.

В музеї зібрані писанки з різних регіонів України: Гуцульщини, Покуття, Буковини, Лемківщини, Бойківщини, Опілля, Поділля, Полісся, Подніпров'я, Слобожанщини та Причорномор'я.

У музеї представлені писанки та декоровані яйця народів інших держав: Білорусі, Польщі, Чехії, Словаччини, Румунії, Угорщини, Франції, Данії, Швейцарії, Китаю, Індії, Аргентини, Канади, США, Ізраїлю, Туреччини, Шрі-Ланки, Індонезії, Пакистану та Єгипту. Не менш красивими є писанки, які передала в дар музеєві правнучка Івана Франка – знана писанкарка, куратор Східної філії Українського музею Канади. Писанки з перепелених яєць є надзвичайно унікальними і красивими [11, с. 54-55].

Не менш цікавими у музеї є писанки, дряпанки, створені на курячій, гусячій, страусовій чи навіть перепелиній шкаралупі. У колекції музею широко представлено декоровані яйця, оздоблені вишивкою, аплікацією насінням з різних злакових культур, соломкою, дерев'яні інкрустовані й різьблені, керамічні писанки та декоровані яйця з напівкоштовного каміння, декоровані технікою перегородчастої емалі.

Надзвичайно красивою у музеї є писанка, написана природними барвниками на гусячому яйці ще понад 500 років тому. Вона була знайдена під час археологічних розкопок у Львівській водозабірній башті [12].

Розвиток етнічного туризму тісно пов'язаний з організацією різного роду фестивальних дійств. Метою розвитку фестивального туризму в Україні є пропагування культури, традицій і звичаїв нашого народу.

На території нашої держави проходять такі етнографічні фестивалі, як: Етнографічний фестиваль гончарства, Етнографічний фестиваль «Забави у княжому місті», Етнографічний фестиваль «Лемківська ватра» та багато інших.

Коротко про суть проведення даних фестивалів на території нашої держави. Метою організації та проведення етнографічного фестивалю гончарства є не лише ознайомлення її учасників із готовими гончарними виробами на виставках, але і популяризація національних мистецьких традицій.

Метою проведення таких фестивалів є не лише збереження національної ідентичності українців, але і творчий розвиток особистості. Кожен відвідувач може відчути себе ковалем власного щастя і взяти участь у майстер-класах по гончарному виробництву.

Не менш цікавим для відвідувачів є етнографічний фестиваль «Лемківська ватра». Відвідувачі мають змогу відвідати концерт, який проводять талановиті митці, які виконують твори лемківської спадщини. Також проводяться майстер-класи з виготовлення ляльок та художньої вишивки, розгортається виставка декоративно-прикладного мистецтва, відбуваються розважальні програми для дітей.

Головне дійство – запалювання ватри. Біля полум'я до ранку не вщухають розмови, спогади, оповіді і немає краю пісням.

Не менш привабливим для відвідувачів є етнографічний фестиваль «Забави у княжому Галичі», який проводиться в місті Теремля, Тернопільської області.

Учасники фестивалю мають змогу побувати на Замковій горі і взяти участь у різноманітних іграх та конкурсах. В рамках заходу також відбуваються виставки майстрів декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва. Всі бажаючі мають змогу придбати вишивку, керамічні вироби, а також поласувати українськими стравами [20].

Розвиток етнічного туризму є надзвичайно важливим для соціально-культурного й економічного розвитку нашої держави через популяризацію народних звичаїв і традицій серед сучасників, а також їх збереження для майбутніх поколінь. Багату національно-культурну спадщину, багате історичне минуле, а також привабливість нашого краю можна гідно пропагувати шляхами та засобами туризму не лише на внутрішньому, але і на міжнародному туристичному ринку.

Етнотуризм сприяє вирішенню соціально-економічних проблем регіону, а також створює сприятливе макросередовище, що проявляється в розширенні зайнятості населення у сфері обслуговування, формуванні додаткового заробітку, стимулюванні розвитку інфраструктури, зокрема транспортних комунікацій, зв'язку, мережі торгівлі, засобів розміщення, закладів харчування, відпочинково-розважальних комплексів тощо [17].

Розвиток етнічного туризму тісно пов'язаний з розвитком сільського зеленого та екологічного видами туризму.

Сільський туризм має проекологічну орієнтацію, не потребує значних капіталовкладень, не дає значної кількості відходів, але водночас є стимулюючим чинником для розвитку місцевої інфраструктури та культури.

Туристів приваблює екологічно чистий ландшафт, цілюще повітря, затишне сільське помешкання, оформлене в етностилі, наявність необхідних об'єктів обслуговування, доступні ціни. До речі саме в сільському туризмі можна найбільш вдало поєднати етнографічний і екологічний аспекти.

Екотуризм у поєднанні з етнотуризмом поліпшує імідж регіону, сприяє охороні природної території, є однією із форм екологічного виховання населення, розвитку місцевих ремесел та збереження традицій регіону, виховує патріотизм та гордість за свій край, сприяє гармонійному розвитку особистості [21].

Етнічний туризм є надзвичайно важливим для соціально-економічного розвитку нашої держави. За рахунок розвитку етнічного туризму і за рахунок відвідування нашої держави іноземними і вітчизняними туристами відбувається фінансове поповнення в міські та державні бюджети нашої держави, розширюється зайнятість населення в сфері обслуговування, розвивається інфраструктура, створюються нові робочі місця.

Етнічний туризм є надзвичайно важливим для патріотичного виховання сучасної молоді, через пізнання звичаїв, традицій і культури місцевого населення. Розвиток етнічного туризму тісно пов'язаний із організацією різного роду фестивалів, які пропагують місцеву культуру, звичаї і традиції краю. Надзвичайно важливим для патріотичного виховання сучасної молоді, формування у неї почуття поваги до звичаїв і традицій свого власного народу є відвідування музеїв етнографічного спрямування, які знайомлять відвідувачів із процесами етногенезу, звичаями, традиціями, побутом і культурою етносу.

На території нашої держави знаходяться такі музеї етнографічного спрямування, як: Національний музей народної архітектури та побуту України, який розташований на південній околиці Києва, у Голосіївському районі, поблизу місцевості Пирогів, Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ у Львові, Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського, Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини, музей писанкового розпису, або просто музей «Писанка» та багато інших.

Більшість музеїв етнографічного спрямування знайомлять відвідувачів із процесами етногенезу, звичаями, традиціями, культурою і мистецтвом місцевого населення. Метою розвитку музеїв етнографічного спрямування є не лише задоволення пізнавальних потреб туристів, але і виховання у них важливих цінностей, як: почуття патріотизму, почуття поваги до звичаїв і традицій свого власного народу тощо.

Розвиток етнічного туризму повинен сприяти вихованню молоді, формуванню у неї почуття дбайливого ставлення до навколишнього природного середовища та об'єктів історико-культурної спадщини, а також почуття патріотизму і почуття поваги до звичаїв і традицій свого власного народу.

1. Бочан Ігор Омелянович. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бочан_Ігор_Омелянович
2. Дутчак О. Теоретико-методологічні проблеми українського етнотуризму в контроверсійному баченні науковців / О. Дутчак, І. Калуцький// Гілея. – 2013. - №6. – С. 64 – 66
3. Духовна культура. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Духовна_культура

4. Кифяк В. Ф. Організація туризму: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги-XXI, 2008. – 344 с.
5. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – К.: Знання, 2011. – 334 с.
6. Культура. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Культура>
7. Матеріальна культура. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Матеріальна_культура
8. Музей народної архітектури та побуту (Пирогово) [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muзей-narodnoy-arhitekturyi-i-byita--Pirogovo-.html>
9. Музей етнографії та художнього промислу. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Музей_етнографії_та_художнього_промислу
10. Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАНУ України [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: <https://www.karpaty.info/ua/uk/lv/lw/lviv/museums/crafts/>
11. Музеї Івано-Франківщини. Довідник. – м. Івано-Франківськ - «Лілея-НВ» – 2016. – 128 с.
12. Музей писанкового розпису. Матеріал Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Музей_писанкового_розпису
13. Національний музей народної архітектури та побуту України. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Національний_музей_народної_архітектури_та_побуту_України
14. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: https://uk.wikipedia.org/wiki/Національний_музей_народного_мистецтва_Гуцульщини_та_Покуття_імені_Й._Кобринського
15. Прикарпаття: спадщина віків: Пам'ятки природи, історії, культури, етнографії/ Ред. М. Кугутяк; ПНУ ім. В. Стефаніка. – Л.: Манускрипт-Львів, 2006. – 567 с.
16. Рожнова В. Проблеми та перспективи розвитку етнотуризму: зарубіжний та український досвід / Наталія Терес, Владислава Рожнова [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/rozhnova.htm
17. Розвиток українського етнотуризму: Проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: <http://www.liet.lviv.ua/redakce/tisk.php?clanek=1048&lanG=uk&>
18. Рутинський М. Й. Музеєзнавство: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
19. Смолій В. А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В. А. Смолій, В. К. Федорченко, В. І. Цибух; За ред. В. К. Федорченка. – К.: Слово, 2006. – 367 с.

20. Українські фестивалі [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: http://proukraine.net.ua/?page_id=586
21. Устименко Л. М. Культурно-освітній потенціал етнографічного туризму: [Електронний ресурс]. Режим доступу до джерела: <https://cyberleninka.ru/article/n/kulturno-osvitniy-potentsial-etnografichnogo-turizmu>
22. Федорченко В.К. Туристський словник – довідник [Текст]: Навч. посіб. / В. К. Федорченко, І. М. Мініч; Київ. ін-т туризму, економіки і права. – Київ: Дніпро, 2000. – 156 с.
23. Що таке ностальгічний туризм? [Електронний ресурс]. Режим доступу до статті: <http://infotour.in.ua/nostalgic-tourism.htm>

References

1. Bochan Ihor Omelianovych. Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: https://uk.wikipedia.org/wiki/Bochan_Ihor_Omelianovych
2. Dutchak O. Teoretyko-metodolohichni problemy ukrainskoho etnoturyzmu v kontroversiinomu bachenni naukovtsiv / O. Dutchak, I. Kalutskyi// Hileia. – 2013. - №6. – S. 64 – 66
3. Dukhovna kultura. Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: https://uk.wikipedia.org/wiki/Dukhovna_kultura
4. Kyfiak V. F. Orhanizatsiia turyzmu: Navchalnyi posibnyk. – Chernivtsi: Knyhy-XXI, 2008. – 344 s.
5. Kliap M. P. Suchasni riznovydy turyzmu: navch. posib. / M. P. Kliap, F. F. Shandor. – K.: Znannia, 2011. – 334 s.
6. Kultura. Material z Vikipedii — vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Kultura>
7. Materialna kultura. Material z Vikipedii — vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: https://uk.wikipedia.org/wiki/Materialna_kultura
8. Muzei narodnoi arkhitektury ta pobutu (Pyrohovo) [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Muzej-narodnoy-arhitektury-i-byita--Pirogovo-.html>
9. Muzei etnohrafii ta khudozhnogo promyslu. Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: https://uk.wikipedia.org/wiki/Muzei_etnohrafii_ta_khudozhnogo_promyslu
10. Muzei etnohrafii ta khudozhnogo promyslu Instytutu narodoznavstva NANU Ukrainy [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: <https://www.karpaty.info/ua/uk/lv/lw/lviv/museums/crafts/>
11. Muzei Ivano-Frankivshchyny. Dovidnyk. – m. Ivano-Frankivsk - «Lileia-HB» – 2016. – 128 s.
12. Muzei pysankovoho rozpysu. Material Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: https://uk.wikipedia.org/wiki/Muzei_pysankovoho_rozpysu
13. Natsionalnyi muzei narodnoi arkhitektury ta pobutu Ukrainy. Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: https://uk.wikipedia.org/wiki/Natsionalnyi_muzei_narodnoi_arhitektury_ta_pobutu_Ukrainy
14. Natsionalnyi muzei narodnoho mystetstva Hutsulshchyny ta Pokuttia imeni Yosafata Kobrynskoho. Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela:

https://uk.wikipedia.org/wiki/Natsionalnyi_muzei_narodnoho_mystetstva_Hutsulshchyny_ta_Pokuttia_imeni_Y._Kobrynskoho

15. Prykarpattia: spadshchyna vikiv: Pamiatky pryrody, istorii, kultury, etnografii/ Red. M. Kuhutiak; PNU im. V. Stefanyka. – L.: Manuskrypt-Lviv, 2006. – 567 s.

16. Rozhnova V. Problemy ta perspektyvy rozvytku etnoturyzmu: zarubizhnyi ta ukraïnskyi dosvid / Nataliia Teres, Vladyslava Rozhnova [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://tourlib.net/statti_ukr/rozhnova.htm

17. Rozvytok ukraïnskoho etnoturyzmu: Problemy ta perspektyvy [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: <http://www.liet.lviv.ua/redakce/tisk.php?clanek=1048&lanG=uk&>

18. Rutynskyi M. Y. Muzeieznavstvo: Navch. posib. – K.: Znannia, 2008. – 428 s.

19. Smolii V. A. Entsyklopedychnyi slovnyk-dovidnyk z turyzmu / V. A. Smolii, V. K. Fedorchenko, V. I. Tsybukh; Za red. V. K. Fedorchenka. – K.: Slovo, 2006. – 367 s.

20. Ukraïnski festyvali [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: http://proukraine.net.ua/?page_id=586

21. Ustyenko L. M. Kulturno-osvitnii potentsial etnografichnoho turyzmu: [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do dzherela: <https://cyberleninka.ru/article/n/kulturno-osvitniy-potentsial-etnografichnogo-turizmu>

22. Fedorchenko V.K. Turystskyi slovnyk – dovidnyk [Tekst]: Navch. posib. / V. K. Fedorchenko, I. M. Minich; Kyiv. in-t turyzmu, ekonomiky i prava. – Kyiv: Dnipro, 2000. – 156 s.

23. Shcho take nostalgichnyi turyzm? [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu do statti: <http://infotour.in.ua/nostalgic-tourism.htm>

Makarchuk Nazar Ethnotourism in the socio-cultural environment: the concept of research

The purpose of this article is to define the essence of the concept of ethnotourism in the works of domestic and foreign scholars, as well as its role in the patriotic education of modern youth, instilling in them a sense of respect for the customs and traditions of their own people. The role of ethnotourism in the development of national culture and economy of our state.

Equally important in the article is the question of the educational role of ethnotourism, namely the education of tourists a sense of respect for the environment and historical and cultural heritage.

Key words: *ethnic tourism, nostalgic tourism, ethnographic tourism, socio-cultural environment*